

עת"א 12186/05/17 - זורו אגרונוב (אסיר), נגד מדינת ישראל - ועדת שחרורים שמקום מושבה כלא כרמל

בית המשפט המחוזי בחיפה

17 מאי 2017

עת"א 12186-05-17 אגרונוב(אסיר) נ' מדינת ישראל

בפני הרכב כב' השופטים:
ד"ר רון שפירא, סגן נשיא [אב"ד]
אברהם אליקים, סגן נשיא
תמר נאות פרי
העותר

זורו אגרונוב (אסיר),
ע"י ב"כ עו"ד יוסי נגר

נגד
המשיבה

מדינת ישראל - ועדת שחרורים שמקום מושבה כלא כרמל

פסק דין

השופט ד"ר רון שפירא, סגן נשיא [אב"ד]:

בפנינו עתיר אסיר המופנית כנגד החלטת ועדת השחרורים שניתנה בכלא כרמל ביום 7.5.2017 בתיק וש"ר 15704-01-17 ע"י ועדה בראשות כב' השופט בדימוס חנוך שילוני וחברי הועדה מר רפאל בילר, עו"ס ומר אשר זיו, קרימינולוג.

רקע עובדתי והנתונים שהובאו בפני הוועדה:

העותר מרצה את מאסרו הראשון במתקן כליאה לאחר שהורשע בעבירות תעבורה חמורות הכוללות נהיגה תחת השפעת אלכוהול; נהיגה בזמן פסילה (4 עבירות); נהיגה ברכב ללא רישיון תקף וללא ביטוח. לעותר עבר פלילי הכולל 18 הרשעות קודמות בעבירות רכוש, אלימות, מרמה ועוד, וכן עבר של עשרות הרשעות בעבירות תעבורה חמורות (73 הרשעות קודמות במספר רב בהרבה של עבירות). בעבר ריצה פעמים מאסר בדרך של עבודות שירות לאחר שהורשע בעבירות דומות. במסגרת גזר דינו הנוכחי הופעל מאסר מותנה בן שישה (6) חודשים, חלקו בחופף וחלקו במצטבר.

בפני הוועדה הוצג עברו הפלילי המכביד של העותר. ביחד עם האמור הוצג גם דו"ח על התנהגות תקינה בכלא, ללא עבירות משמעת. צוין כי העותר השתלב בקבוצה טיפולית ייעודית לעברייני תעבורה. התרשמות צוות התכנית הטיפולית, "עוצרים בכתום", הייתה כי "מדובר באסיר רציני ומסור אשר מגיע למפגשים באופן עקבי, מכבד את הכללים והחוקים, משתף פעולה וחושף מחייו האישיים. נראה כי נתרם מהתכנים המועלים בקבוצה...". עם זאת הייתה

חוות הדעת המסכמת לוועדת השחרורים כי על אף המוטיבציה לשינוי מדובר באסיר בעל יכולות קוגניטיביות ירודות המתקשה לקבל גבולות וחוזר לבצע עבירות. צוין כי הוא מגלה תובנה חלקית להתנהלותו. עם זאת, והגם שחוות הדעת המסכמת אינה חיובית במלואה, הודגש כי העותר מביע מוטיבציה כנה לשינוי ומסור להליך הטיפול.

הרשות לשיקום האסיר (להלן: "רש"א") נפגשה עם העותר והכינה עבורו תכנית שיקום בקהילה. תכנית השיקום כוללת עבודה, טיפול פרטני פסיכו - סוציאלי אחת לשבוע והשתתפות בקבוצה טיפולית לעברייני תעבורה אחת לשבוע. רש"א ציין כי מדובר באדם הלוקח אחריות על מעשיו. הוא מאופיין בדפוסי התנהגות אימפולסיביים ואולם לוקח אחריות על מעשיו. יועצת השיקום המחוזית מטעם רש"א ציינה כי העותר מגלה תובנות ראשוניות להתנהגותו והמליצה על שילובו בתכנית הטיפול בפיקוח רש"א.

החלטת ועדת השחרורים:

חברי וועדת השחרורים נחלקו בדעותיהם. חברי הוועדה מר אשר זיו ומר רפאל בילר סברו, בדעת הרוב, כי יש לדחות את בקשתו של העותר לשחרור מוקדם. החלטתם מבוססת על הרשעותיו הרבות בעבר, הן בתחום התעבורתי והן בתחום הפלילי, והן על סיכום חוות הדעת שהוכנה ע"י גורמי הטיפול של הכלא ולפיו העותר מגלה תובנה חלקית להתנהלותו, מתקשה לקבל גבולות וחוזר לבצע עבירות. בנסיבות אלו סברה דעת הרוב כי האסיר מגלם מסוכנות לשלום הציבור ובהתאם יש לדחות את בקשתו לשחרור מוקדם.

יו"ר הוועדה, כב' השופט בדימוס שילוני, סבר כי בנסיבות העניין, כאשר מדובר במאסר ראשון מאחורי סורג ובריה, על רקע שילובו החיובי של העותר בתכנית טיפולית בכלא, ותוך שמביאים בחשבון את התנהגותו הטובה בעת מאסרו ואת תכנית השיקום שהוכנה ע"י רש"א, כי אז יש מקום להיעתר לבקשתו של האסיר לשחרור מוקדם. עוד ציין יו"ר הוועדה כי התכנית הטיפולית בה לקח האסיר חלק בין כתלי הכלא הסתיימה ובנסיבות אלו הוא עתיד לרצות את שנים וחצי חודשי המאסר שנותרו לריצוי ללא כל תכנית ותכלית טיפולית.

בסיכומי של דבר נדחתה בקשתו של האסיר לשחרור מוקדם ברוב דעות. כנגד החלטה זו הוגשה העתירה שבפנינו.

דין והכרעה:

החלטה זו שבפנינו חריגה בהיותה החלטה שהתקבלה בדעת רוב, כנגד דעתו של יו"ר ועדה. עם זאת חלים עליה כללי ההתערבות השיפוטית של בית משפט מנהלי בהחלטות של ועדות שחרורים. כלל הוא כי **"שיקול הדעת הנתון לוועדת השחרורים הוא רחב (רע"ב 4878/06 מדינת ישראל נ' עודה סמיר (טרם פורסם, 13.9.06) פסקה 8 לדברי השופט ג'ובראן; רע"ב 1443/04 ברגותי נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נח(5) 289, 296 (2004)).** בית המשפט המעביר את החלטת הוועדה במבחן הביקורת השיפוטית יטה שלא להחליף את שיקול דעתו הוא בשיקוליה של ועדת השחרורים, שלה הסמכות, המיומנות והאחריות המקצועית בנושא הנדון, **אלא אם כן השתכנע כי ההחלטה פגומה בשל אחת העילות המוכרות במשפט הציבורי (בג"ץ 89/01 הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל נ' ועדת השחרורים, פ"ד נה(2) 838, פסקה 22 (2001)).** אשר לעילת הסבירות, מיתחם

שיקול הדעת של הועדה הוא רחב, ובית המשפט לא יתערב בהחלטה בעילת אי סבירות אלא אם כן מדובר בסטייה קיצונית מן המתחם הנתון. [רע"ב 205/08 קייס עסילה נ' שרות בתי הסוהר (24/6/2008), ההדגשה הוספה - ר.ש.]. יודגש כי בית המשפט המחוזי בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים אינו פועל כערכאת ערעור על החלטת הוועדה, אלא הוא בוחן את החלטת הוועדה כהחלטה מינהלית, ומכאן שהתערבותו של בית המשפט תיעשה רק במקרים בהם קמה עילה מאלה המאפיינות את המשפט המינהלי כנגד החלטת הוועדה [רע"ב 3686/10 סמיר גנאמה נ' ועדת השחרורים (9/12/2010); רע"ב 6566/13 שלמה דביר נ' היועמ"ש ואח' (11/2/2014) פסקאות 8-11; רע"ב 1502/06 ערן טפלר נ' מדינת ישראל (3/4/2006) שענינו בעבריו תעבורה סדרתי].

הגם שלא ניתן לומר כי דעת הרוב בהחלטת הוועדה היא בלתי סבירה, סבורני כי במקרה שבפנינו יש מקום להתערב בהחלטת ועדת השחרורים ולהורות על שחרורו המוקדם של העותר, וזאת בשים לב לעילת ההתערבות המנהלית שעניינה בהתעלמות מנתון בר משקל לעניין שהובא בפני הוועדה, וכעת בפנינו. אבהיר להלן.

אין חולק כי עברו הפלילי והתעבורתי של העותר מכביד. ריבוי הרשעותיו והעובדה שמאסרים על תנאי לא הרתיעו אותו מביצוע עבירות נוספות בהחלט מטה את הכף לצד החובה. כך גם חוות הדעת המסכמת שהוכנה לוועדה שאינה חד משמעית בהערכת המסוכנות מהעותר. עם זאת נראה כי דעת הרוב התעלמה ולא נתנה משקל ראוי לנתונים שיש להביא בחשבון בעת דיון בבקשת אסיר לשחרור מוקדם.

העותר מרצה מאסר ראשון מאחורי סורג ובריח. אמנם בעבר ריצה מאסרים בעבודות שירות, ואלו אכן לא הרתיעו מפני חזרה לביצוע עבירות, ואולם השפעתו של המאסר הראשון על העותר שונה. כפי שעולה הן מדו"ח גורמי הטיפול והן מדו"ח רש"א האסיר נרתם לתכנית טיפולית ונראה כי התכנית הטיפולית אכן תורמת להליכי שיקומו. בנסיבות אלו, ועל רקע התנהגותו החיובית בכלא ראוי לתת משקל של ממש לסיכויי השיקום, כפי שהם נלמדים הן מחוות הדעת של מנחי הקבוצה הטיפולית בכלא והן מחוות הדעת של יועצת השיקום המחוזית ברש"א, במסגרת חוות דעתה בעניין התאמת האסיר לתכנית השיקום שהוכנה במסגרת רש"א. כל זאת על רקע יתרת המאסר הקצרה והעובדה שבמסגרת הכלא מיצה העותר את כל תכניות השיקום הייעודיות לעבריינים מסוגו ואם יישאר בכלא עוד כחודשיים ומחצה נראה כי לא תהיה לכך תועלת טיפולית, להבדיל מנזקי המאסר שעלולים לגבור על ההליך החיובי שהאסיר מצוי בעיצומו.

לעניין זה של משקלם של שיקולי השיקום ראוי להביא בחשבון, על דרך ההיקש ובהתאמה המתחייבת מההליך שבפני הוועדה, השונה מהליך גזירת הדין, ובמסגרת מכלול השיקולים, את ההמלצות שפורטו בדו"ח הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים (ועדת דורנר, פורסם בנובמבר 2015, להלן: "דו"ח ועדת דורנר" או "הדו"ח"), המלצות המבוססות, בין היתר, על מחקרים בתחום הקרימינולוגיה. אמנם דו"ח ועדת דורנר מתייחס בעיקרו לשלב גזירת הדין ואולם העקרונות העולים מהדו"ח נכונים, בהתאמה המתחייבת, גם לשלב הדיון בפני ועדת השחרורים, כאשר נבחנים סיכויי שיקום של אסיר אל מול מסוכנותו, במסגרת בחינת האפשרות לשחרור מוקדם ממאסר.

הדו"ח מצביע על יתרונות של שיקום בקהילה על פני מאסרים ממושכים. נראה כי הדבר נכון לא רק לשלב גזירת הדין אלא גם לשלב בו נשקלת האפשרות לשחרור מוקדם של אסיר ברישיון, כאשר מהצד האחד עומדת האפשרות של המשך ריצוי המאסר לתקופה קצרה וללא כל תכנית טיפולית, ומהצד השני האפשרות של שחרור מוקדם למסגרת

טיפולית בפיקוח רש"א, בתכנית טיפולית המהווה המשך ישיר לתכנית טיפולית בה עמד האסיר בהצלחה במהלך מאסרו.

הגם שאין מדובר בשלב של גזירת הדין, אלא בשלב בו נבחנת בקשה לשחרור מוקדם ממאסר, סבורני כי על ועדת השחרורים להביא בחשבון ולתת משקל לאפיק הטיפול המוצע, תוך יישום, בהתאמה הנדרשת, של עקרונות תורת המשפט הטיפולית שבבסיסו שימוש בכוח המשפטי כמנוף להליך טיפולי ושינוי דרכיו של מי שביצע עבירה. [ראו לעניין זה: וקסלר ד.ב. **תורת המשפט הטיפולית: סקירה**, פורסם במחקרי משפט כ"ו (התש"ע - 2010) עמ' 367; כן ראו סדרת מאמרים על משפט טיפולי בכרך כ"ו של מחקרי משפט הנ"ל ואת ההקדמה לסדרת המאמרים, על המשפט הטיפולית בישראל, שנכתב ע"י מיכל אלברשטין שם, בעמ' 351].

מתן משקל לשיקולי השיקום ולחוות הדעת של רש"א, בנסיבות אלו של יתרת מאסר קצרה שאין בה רכיב טיפולי, תואמת את הוראות סעיף 9(8) לחוק שחרור על תנאי ממאסר תשס"א - 2001 (להלן: "החוק") המורה כי על הוועדה לשקול, בין יתר השיקולים את

"חוות דעת של הרשות לשיקום האסיר, אם ניתנה, לענין שחרורו על-תנאי של האסיר, כמפורט להלן, שלה יינתן משקל גדול יותר ככל שהחלק מעונש המאסר שנשא האסיר קטן יותר:

(א) חוות דעת הכוללת תכנית לשיקומו של האסיר, אפשרויות השתלבותו בעבודה סדירה או בתכנית טיפולית; לענין זה תובא בחשבון גם מידת הפיקוח על התכנית המוצעת על ידי הרשות לשיקום האסיר;

(ב) ...;

(ג) ...;

לגישתי, התעלמות דעת הרוב בוועדה מהעובדה שהעותר צפוי ליתרת מאסר ללא כל ליווי ו/או תכנית טיפולית, ביחד עם ההתעלמות מהתכנית הטיפולית המוצעת ע"י גורמי המקצוע ברש"א, וזאת על רקע העובדה שמדובר במאסר ראשון וכאשר התנהגותו בכלא תקינה, כל אלו מקימים את עילת ההתערבות המנהלית בהחלטת ועדת השחרורים.

סיכום:

אשר על כן ובסיכומי של דבר אציע לחברי כי נורה כדלקמן:

נורה על שחרורו המוקדם של העותר ממאסרו. יצוין כי על פי האמור בעתירה, מועד השחרור המוקדם הוא ביום 21.5.2017.

עוד נורה כי עניינו של העותר יובא בפני ועדת שחרורים קודם ליום 21.5.2017 כדי שיקבעו התנאים לשחרורו. ככל שלא יעלה הדבר ובהעדר קביעה אחרת של ועדת השחרורים, יחולו על העותר הוראות סעיף 13(ד) לחוק. בנוסף אנו מורים

כי האסיר ישולב בטיפול בתכנית רש"א, כפי שהוצגה בפני ועדת השחרורים, על כל רכיביה.

בשים לב למועד השחרור הצפוי ולאמור לעיל, וכדי לאפשר למשיבה לשקול עמדתה, נעכב את ביצוע השחרור עד ליום 24.5.2017, שבעה ימים ממועד מתן החלטתנו זו. מובן כי ככל שתחליט המשיבה שלא לערער על ההחלטה תימסר הודעה מיידית לשב"ס, לעותר ולבא כוחו, וכן לבית המשפט.

ד"ר רון שפירא, סגן
נשיא
[אב"ד]

השופט אברהם אליקים, סגן נשיא:

אני מסכים.

אברהם אליקים, סגן
נשיא

השופטת תמר נאות-פרי:

אני מסכימה לתוצאה בדבר קבלת העתירה, אם כי אינני סבורה שיש מקום להביא את המלצות ועדת דורנר לגבי משך המאסרים במכלול שיקוליה של ועדת השחרורים.

תמר נאות פרי, שופטת

הוחלט לקבל את העתירה ולהורות על שחרורו המוקדם של העותר, כמפורט לעיל.

בהסכמת הצדדים ניתנה החלטה זו בהעדרם והיא תועבר בדחיפות לב"כ הצדדים.

ניתן היום, כ"א אייר תשע"ז, 17 מאי 2017, בהעדר הצדדים.

תמר נאות פרי, שופטת

אברהם אליקים, סגן
נשיא

ד"ר רון שפירא, סגן נשיא
[אב"ד]